

lääkkäiden aseman ja oikeuksien toteutumisen nykytila ja suositeltavat toimet

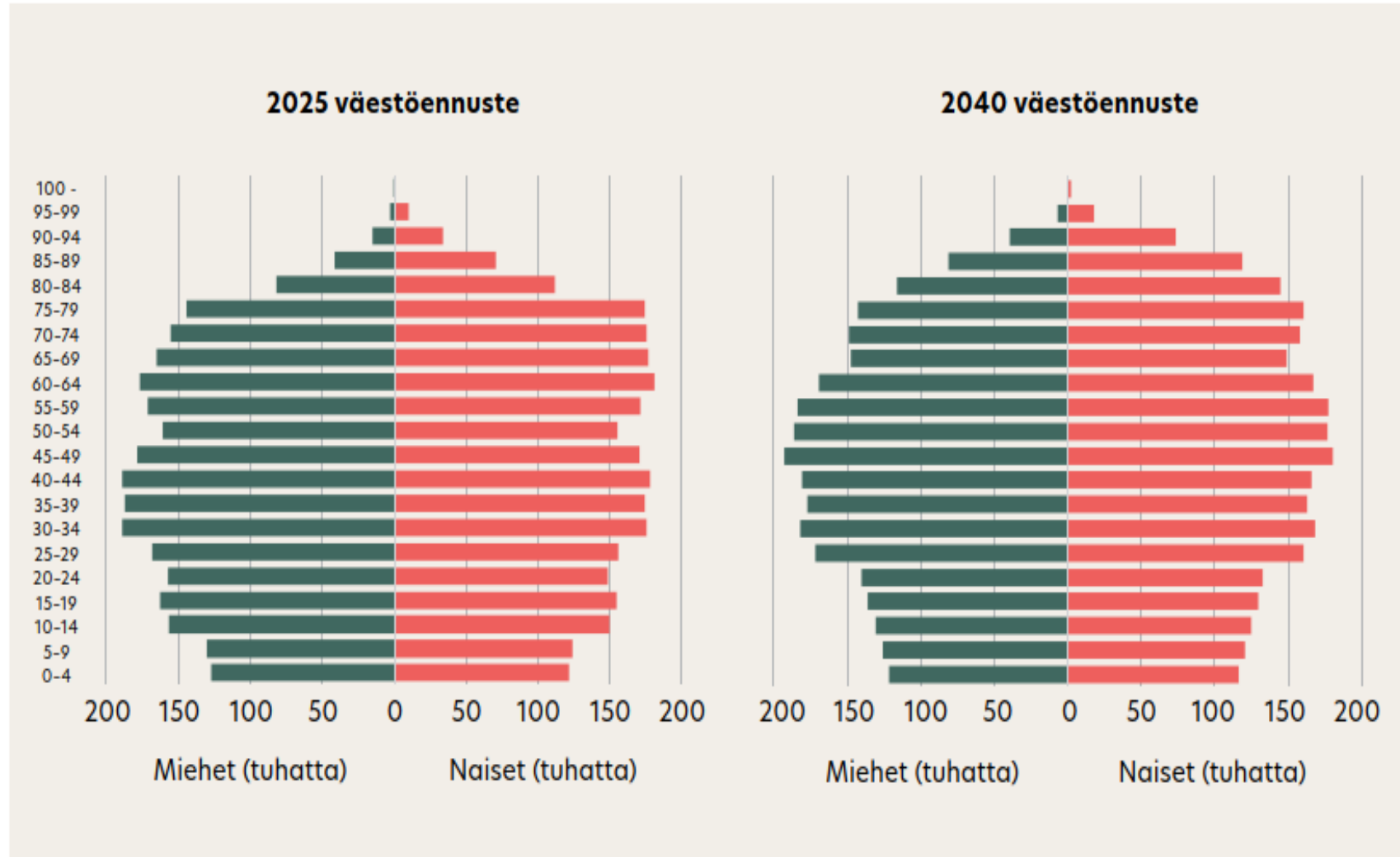
Petteri Orpon johtamien
hallitusohjelmaneuuvottelujen aloitusseminaari
2.5.2023 Säätytalo
Esittäjä: Vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Väestörakenne muistuttaa muodoltaan muffinsia – ei pyramidia

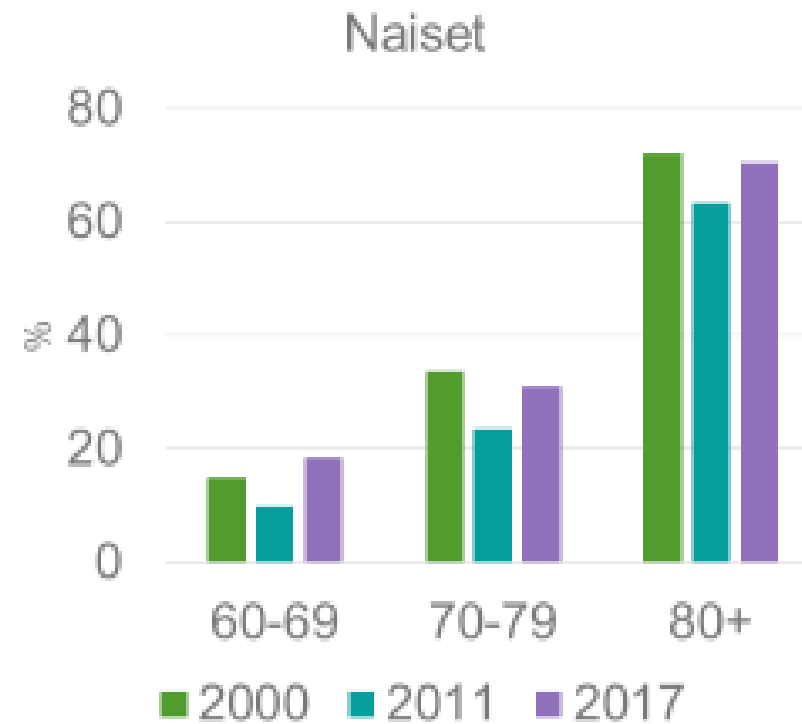
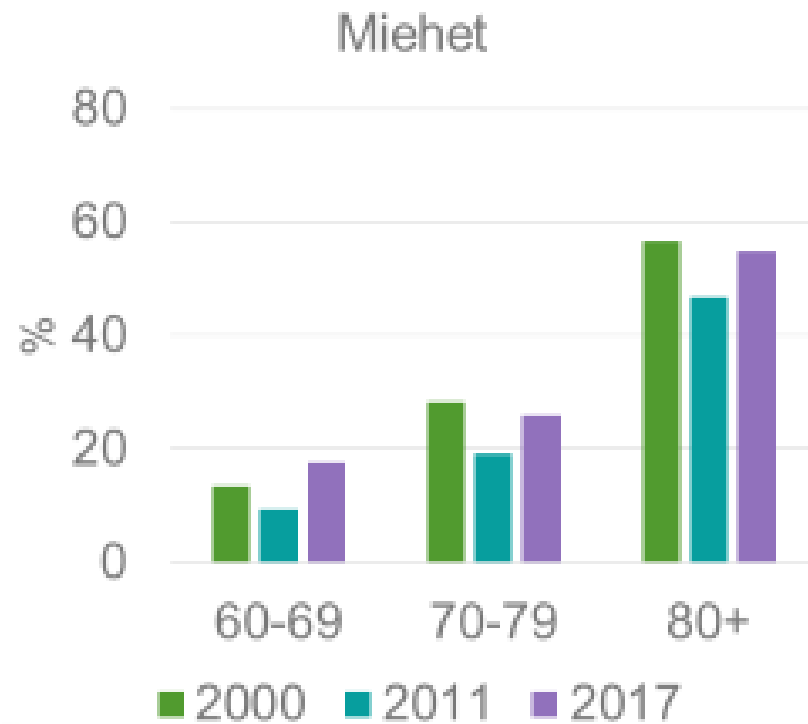
KUVIOT 1 JA 2. Väestöennusteet vuosille 2025 ja 2040. Lähde: Tilastokeskus.

Pitkään jatkunut hyvä kehitys ikääntyneiden hyvinvoinnissa on hiipunut

- Fyysinen ja kognitiivinen sekä psyykinen toimintakyky koheni lähes koronapandemiaan asti (THL, Finterveys, Jyväskylän yliopisto AGNES)
- Iäkkäiden kesken toimintakyvyssä erot suuria sosioekonomisten ryhmien välillä – erot eivät enää pienentyneet
- THL:n arvioi: jopa puolet ikääntyneiden terveyden ja toimintakyvyn ongelmista saataisiin pois, jos kaikki ikääntyneet voisivat niin hyvin kuin korkeasti koulutetut ikääntyneet nyt.

KÄVELYVAIKEUKSIEN* YLEISYYS VUOSINA 2000, 2011 JA 2017

THL

* Osoitin: puolen kilometrin kävely

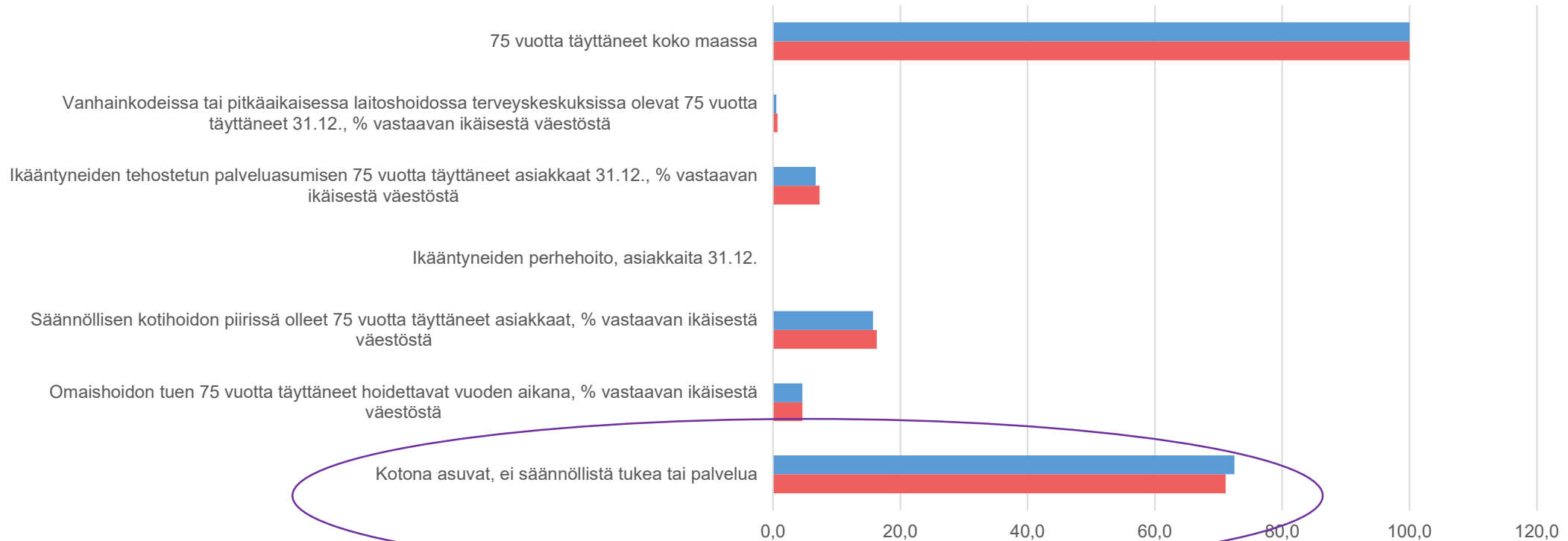
Lähde: Koskinen ja Sainio, 2021

Muistisairautta sairastavien määrä voi kaksinkertaistua vuoteen 2050, jos mitään ei tehdä

- Korkea ikä suurin riskitekijä.
- Muistisairauksien muita riskejä pienentämällä voitaisiin usein siirtää sairastumista tai jopa estää se arvioilta jopa 30% tapauksista.
- Keinot liikunta, ravitsemus, uni, verenpaineen ja verensokeritasapainon hallinta, muistin harjoittaminen
- Kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaista valtaosalla on muistisairaus. Ei parantavaa hoitoa.

Väestö 75+ vuotta saadun ikääntyneiden palvelun mukaan vuosina 2020 ja 2021, THL avohilmo

+85 vuotiaista 44% ei saa säännöllisiä palveluja

■ 2021 % ■ 2020 %

HYTE -

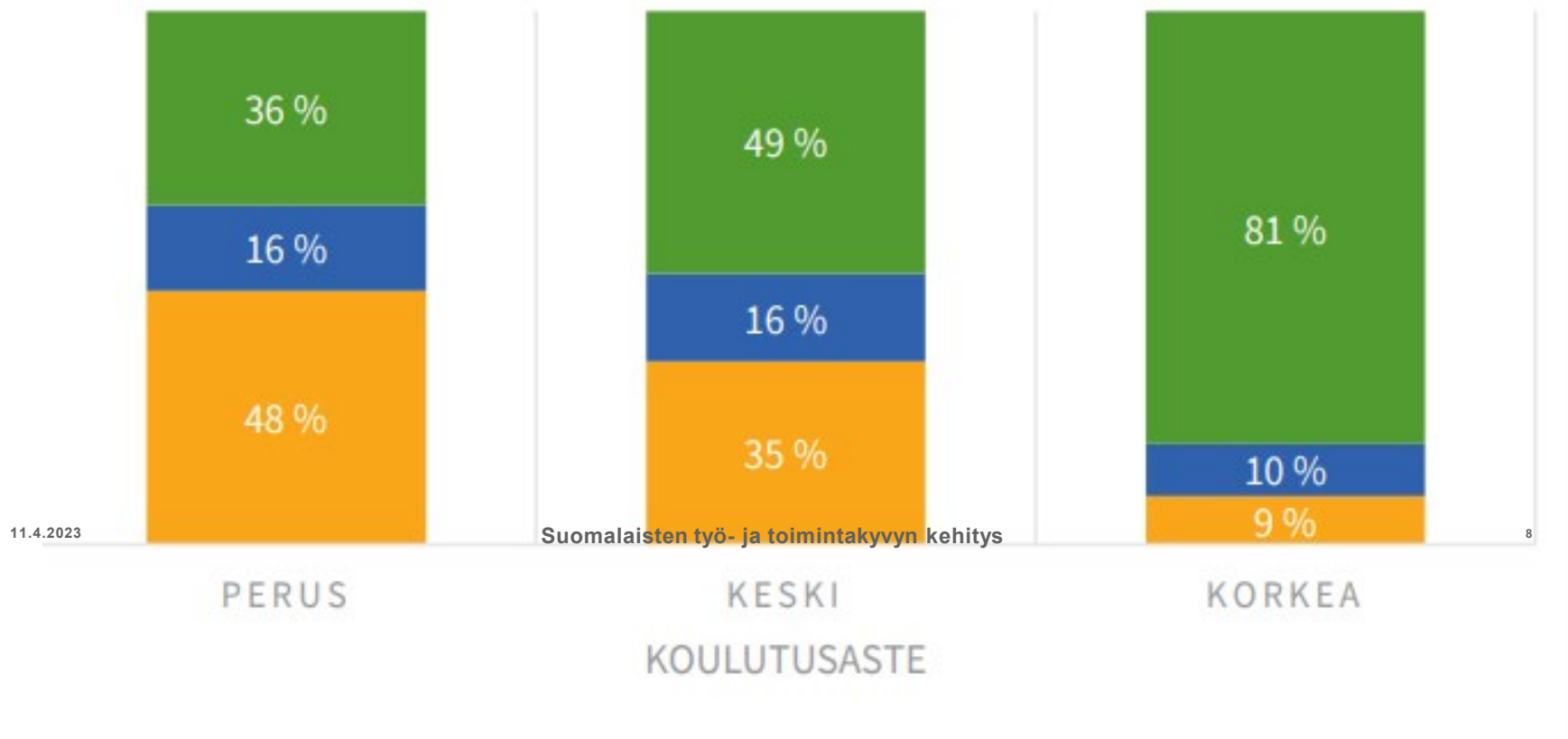
**Vanhusasiavaltuutetun suositus
iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveyden
edistämiseksi sekä varmistamaan
sote-palveluiden riittävyttä:**

**toimia muistisairauksien riskien
vähentämiseksi lisätään
valtakunnallisesti kaikilla
hyvinvointialueilla ja kaikissa kunnissa**

Sähköinen asiointi koulutusasteen mukaan, 70+vuotiaat

■ Ei käytä ■ Käyttää avustettuna ■ Käyttää itse

DIGI

Ratkaisuehdotus 1

**Säädetään kuntien
velvollisuudesta koordinoida
asukkaiden digitukea alueellaan.**

**Kolmasosalla +65 vuotiaista
vaikeuksia käyttää digiä (Tilastokeskus)**

DIGI

Ratkaisuehdotus 2

**Digipalveluja käyttämättömille
luodaan kansallisesti keskitetty
asiointikanava**

Ei koskaan käyttänyt internettiä:

65-74 v 10%, 75-89v 36%, 90+ v?

(Tilastokeskus)

DIGI

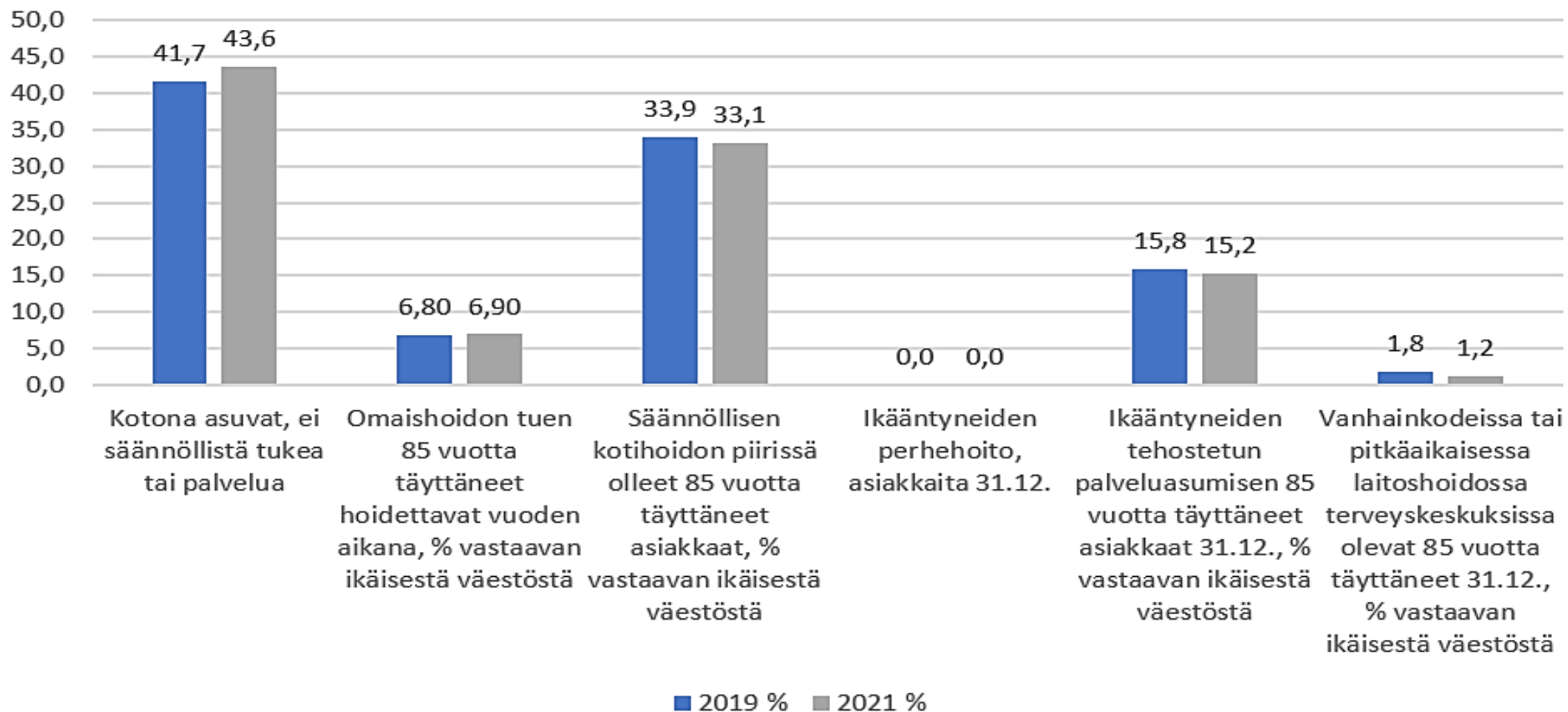
Ratkaisuehdotus 3

**Sähköistä asiointia selkeytetään
lainsäädännön avulla toisen
puolesta asioinnissa tai tuetussa
asioinnissa**

**Sähköisen tunnistautumisen väline
on käytössään 57% +74-vuotiaista
(THL)**

85 vuotta täyttänyt tai vanhempi väestö saadun palvelun mukaan vuosina 2019 ja 2021

SOTE -

**Vanhusasiavaltuutetun suositus
vanhuspalveluiden saatavuuden ja
sosiaali- ja terveystalveluiden
kokonaisuuden toimivuuden
parantamiseksi:**

**lisätään kotihoitoa,
ympäri vuorokautista palveluasumista
ja kuntoutusta lisärahoituksella**

Huoltosuhde – käsite ei huomioi +65-vuotiaiden panoksia yhteiskuntaan

- 65 - 74-vuotiaista 91 000 **ansiotyössä** vuonna 2020.
- Käytännöllistä **apua aikuisille lapsille** antanut yli puolet ja taloudellista apua noin puolet 62–67-vuotiaista. **Omille vanhemmilleen** 70% antanut käytännöllistä apua.
- **Yli puolet omaishoidon sopimuksen tehneistä** yli 65-vuotiaita (yht. n. 27 000). Omaishoitajuudessa ei yläikärajaa: on liki 90-vuotiaita, jotka päivittäisessä hoitovastuussa ja sopimus kunnan kanssa. Omaishoidon ja epävirallisen avun kokonaisarvoksi on arvioitu 2 miljardia €/v. Tästä ainakin puolet yli 65-vuotiaiden antamaa.
- Noin 70% **isovanhemmista hoitaa lapsenlapsiaan**. Isovanhempien panoksen rahalliseksi arvoksi on esitetty 540 milj. €/v, arviointi vaikeaa.
- **Presidentti** 73-vuotias, **kansanedustajista** 16% on 61–74-vuotiaita, kunnallisvaaleissa läpi menneistä ehdokkaista vajaa 14% yli 65-vuotiaita.
- 40% 65–79-vuotiaista oli tehnyt **vapaaehtoistyötä**, ja se oli kaikkein aktiivisimpia vapaaehtoistoiminnassa mukana olevia ikäryhmiä.
- Valtiolle, kunnille ja seurakunnille iäkkäiden **tulo-, omaisuus- ja kulutusverot. Lahjaverot ja perintöverot.**

IKÄSYRJINTÄ -

**Vanhusasiavaltuutetun ratkaisu
ikä syrjinnän vähentämiseksi
päätöksenteossa:**

**lainvalmisteluun ja päätöksentekoon
laaditaan ohjeistus
ikävaikutusten arvioinnin
toteuttamisesta**

Kiitos!

paivi.topo@oikeus.fi

vanhusasia@oikeus.fi

Twitter: @vanhusasia

Facebook: vanhusasiavaltuutettu

Vanhusasiavaltuutetun toimiston puhelin 029 566 6900

www.vanhusasia.fi

